

De 'Oude Pastorie' is het bescheiden overblijfsel van een ooit veel grote complex. In de 13e eeuw was het de zetel van een Heerlijkheid, de Vroenhof, en was de centrumboerderij van een groot landbouwdomein van de heren van Valkenburg. Foto Don Rackham.

Oude Pastorie wordt groene lushof

Tussen Neerbeek en Beek ligt de Oude Pastorie, de bescheiden restanten van een ooit groot monumentaal complex de Vroenhof. Vanaf dit voorjaar start er een samenwerkingsproject tussen de gemeentes in de Westelijke Mijnstreek, de provincie en Het Limburgs Landschap om dit bijzondere monument een nieuwe bestemming te geven. De relatie met het omliggende landschap wordt het uitgangspunt.

Vroenhof van de Heeren van Beek Een *Vroenhof* is de zetel van een Heerlijkheid, een soort bestuursvorm. De huidige, overigens in slechte staat verkerende, *Oude Pastorie* is er het bescheiden overblijfsel van. Dit rijksmonument heeft een bijzondere geschiedenis. Daardoor heeft het complex een zeer hoge cultuurhistorische waarde al zie je dat er nu niet meteen aan af. Het was de centrumboerderij van een groot landbouwdomein en was al vanaf de dertiende eeuw omgracht en verdedigbaar. De heren van

Valkenburg waren eigenaar. In 1293 kreeg de illustere Duitse Orde het als schenking. De Duitse Orde was een geestelijke ridderorde die gedeeltes van het Heilig Land tijdens de kruistochten verdedigde en gewonde kruisvaarders verzorgde. Ze bleven als orde actief tot 1794, toen de Fransen de ordes verboden. Tot die tijd leverde de orde de pastoors van Beek vandaar dat de Vroenhof ook de Oude Pastorie heette. De Duitse Orde bestaat overigens nog steeds en is nu een katholieke charitatieve instelling. Van het oorspronkelijke versterkte huis is niets meer aanwezig. Het lijkt door de ligging meer een stal. De gracht is vorige eeuw gedempt en tegenwoordig nog maar deels herkenbaar in het landschap aanwezig.

Waardevolle restanten De huidige Oude Pastorie heeft tot nu toe een agrarische bestemming en heeft historische bouwelementen vanaf de zeventiende eeuw. De kern van het gebouw bestaat uit een vleugel uit 1781 en een uitbreiding uit de tweede

Een lushof is een ontmoetingsplek om de stadse drukte te ontvluchten en om te genieten van geuren, kleuren en geluiden. Een ontmoetingsplek waar men kan relaxen, maar waar ook een draadloos netwerk aanwezig is om onder groene omstandigheden te werken of te studeren. Maar evengoed een plek waar gezamenlijk groentes geteeld kunnen worden. Foto Henk Heijligers.

Op de kadastrale kaart uit 1840 is de Oude Pastorie met de omgrachting goed zichtbaar. Nu is nog enkel een klein deel van de bebouwing aanwezig en is de gracht gedempt. Bron: www.watiswaar.nl.

helpt van de negentiende eeuw met hoge historische bouw waarde. Tegen deze gevel is ook nog een stookplaats uit 1675 zichtbaar.

Op kaarten uit begin negentiende eeuw zien we de 'Pastoorij' nog als een u-vormig complex. Daar is ook de gracht nog goed te zien. We verwachten in de ondergrond nog sporen te vinden van de oude gebouwen. Archeologisch onderzoek moet dat gaan uitwijzen. Er is nog een hoop te ontdekken. Het complex heeft een sleutelpositie in de ontstaansgeschiedenis van Beek.

Groene toekomst Deze plek verdient het om een zichtbaar verhaal te krijgen. Het gebouw is de verbinding tussen het drukke stedelijk gebied en het omliggende landschap dat als een oase tussen de verstedelijking ligt. De Keutenbeek wordt weer opengemaakt en de grachten uitgediept. Zo komt er weer open water. In het plan dat nu uitgewerkt wordt, is het de bedoeling dat het complex met

directe omgeving een soort moderne lushof wordt waar mensen kunnen verpozen. Een zogenaamde lushof is geen natuurgebied en ook geen stadstuin. De nieuwe vorm van lushoven kan men vergelijken met historische kloostertuinen of moestuinen op buitenplaatsen en biedt ruimte aan vlinders, vogels, kikkers en egels. Dit alles in een eigentijds ontwerp waarvan de omlijsting bestaat uit een muur, haag of gracht. Binnen een lushof zijn er diverse mogelijkheden tot aanleg; een boomgaard, poel, natuurfolly [een onderkomen voor vleermuizen, uilen en zwaluwen], kruidentuin, vuurplaats picknickplaats of een natuurspeeltuin. Dit alles in een kleine opzet waardoor de lushof een eigen intieme sfeer uitademt en een oase van rust en natuur kan worden. Het is de bedoeling daar een groep mensen uit de streek mee voor verantwoordelijk te maken.

Restauratie Het is ook nadrukkelijk de bedoeling dat de Oude Pastorie een soort poort tot het groene achterliggende gebied gaat worden. Het gebouw wordt daartoe gerestaureerd en kleinschalig uitgebreid. De gebouwen worden ingezet voor het publiek en eenvoudige, maar smaakvolle horeca met streekproducten als basis. Verder is er ruimte voor een boerderijwinkel en vormt de lushof het startpunt van recreatieve voorzieningen. Stichting het Limburgs Landschap zal zorgen voor de restauratie van de Oude Pastorie en legt in grote lijnen de lushof aan door de aanleg van de paden en de groene omlijsting. Ook het onderhoud en beheer wordt de verantwoordelijkheid van Het Limburgs Landschap, waarmee het rijksmonument duurzaam worden behouden en beheerd.

Samenwerken De gemeentes in de Westelijke mijnstreek hebben een hele serie projecten om de kwaliteit van de regio te versterken. De Oude Pastorie is er een van. Het Limburgs Landschap is gevraagd dit project mee te trekken. We doen dat graag omdat dit project weer een mooi voorbeeld is van een monument in zijn landschap. Beide zijn erfgoed en dus waard om te behouden. Omdat de samenwerkende gemeentes dit project zo waardevol vinden, zijn zij het financiële fundament onder dit project. De provincie draagt bij omdat monumentenbeleid en landschap een belangrijk uitgangspunt van haar beleid is.